

Гапонюк А.Л., керівник,
ГО «Авангард Аяксів Атторнея», м. Вінниця, Україна
Мельничук І.С., здобувач вищої освіти,
другий (магістерський) рівень,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СУДОВОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ

Судова система є однією з основних ланок держави, без якої неможливе повноцінне функціонування країни загалом. Будуючи демократичну державу, першочергово потрібно налагодити всю систему державних органів, зокрема й судову, яка, в свою чергу, виступає захистом демократії, прав людей та забезпечує справедливість у суспільстві. Незважаючи на зміни та реформи, які відбувалися в судовій сфері з початку створення України, без прогалин, на жаль, не обходиться і до сьогодні.

Основним напрямом, над яким слід працювати – це встановлення довіри населення до судової системи. Існує низка причин, яка знижує рівень довіри, серед яких: високий рівень корупції, політичний тиск на судову систему з боку державних органів, перевантаження судів та ін. Вирішення даної проблеми, в першу чергу, пов'язане з покращенням якості кадрів судової влади. Нові підходи щодо формування суддівського корпусу було б позитивним аспектом в розвитку судової гілки. Серед науковців шириться думка про те, щоб судді обирались безпосередньо народом і це, на нашу думку, було б доцільним.

В умовах модернізації ефективність судової влади є глобальним завданням для розвитку демократизму в державі. Будь-які процеси державного регулювання в певній мірі відбуваються у взаємодії з судовою системою. Важливо налагодити зв'язок суддів з іншими органами влади, які регулюють діяльність суддівського корпусу. Тому кожна держава в світі приділяє увагу не лише створенню вдалих законів, а й налагодженню ефективної й незалежної роботи суддівського корпусу, представники якого застосовуватимуть ці закони на практиці. Суддя займає чільне місце

в реалізації правозастосування. Його професіоналізм та моральні якості можуть підвищити авторитет суду.

Відповідно до міжнародних стандартів, держава повинна створити необхідні умови для підготовки високопрофесійних суддів, які окрім виконання ролі державних виконавців, будуть наділені критичним мисленням та розумінням принципів закону. Так, наприклад, у Франції функціонує Національна школа магістратури, яка займається початковою підготовкою та підвищенням рівня кваліфікації суддів без відриву від роботи. Лише закінчивши дану школу та отримавши диплом і рекомендацію особа може стати суддею. Це, безперечно, підвищує рівень професіоналізму суддів в країні та допускає до суддівської влади тільки кваліфіковані кадри [1, с. 52].

Що стосується формування суддівського корпусу в Україні, в процесі реформування були внесені зміни до Основного Закону щодо порядку призначення (обрання) на посаду судді [2]. За попереднім законодавством професійних суддів призначав Президент України строком на 5 років, а всіх інших суддів, окрім суддів Конституційного Суду України, обирала Верховна Рада України безстроково, в порядку, встановленому законом. Після внесення змін, суддів призначає Президент України за поданням Вищої ради правосуддя у встановленому законом порядку. Таке призначення здійснюється, як правило, за конкурсом. Що стосується Голови Верховного Суду, то він, як і раніше, обирається на посаду та звільняється з посади шляхом таємного голосування Пленумом Верховного Суду в порядку, встановленому законом. Тобто, на сьогоднішній день порядок призначення суддів дещо спрощений і наближений до європейських стандартів.

Важливу увагу слід приділити регулюванню фінансування судової системи, оскільки існує проблема недофінансування. Потрібно ретельно та правильно розподіляти кошти для ефективного функціонування судів.

Окрім цього, зважаючи на швидкий рух модернізації та технічний розвиток, доцільно було б впровадити діджиталізацію й у судову систему. Це значно полегшило б доступ до правосуддя, надало більше можливостей для людей, які тимчасово фізично неповносправні та, звичайно, позитивно вплинули на роботу всього суддівського корпусу.

Серед проблем, які залишаються на теперішній час в Україні є: надзвичайно висока завантаженість судів; невиконання судових рішень, що набуло системного характеру; політизованість процедури формування суддівського корпусу. Щодо вирішення деяких проблем варто звернутись до досвіду європейських країн, а також імплементувати в законодавство України їх досвід, що стосується проведення судової реформи [3].

Виходячи з вищевикладеного, можна зробити висновок, що в Україні залишається недосконалою судова система та відбір суддів. Робота судів недофінансована, відчувається нестача суддів, що створює проблеми для

доступу до правосуддя, яке забезпечує захист прав і свобод людей, суспільства та держави в цілому. Не на високу рівні залишається і якість національного правосуддя про що свідчить значна кількість звернень до Європейського суду з прав людини проти України, що вказує на недовіру населення до судової влади.

Література

1. Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні. URL: <https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/suchasni-vyklyky-ta-aktualni-problemy-sudovoyi-reformy-v-ukrayini/>.

2. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 чер. 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

3. Успішна судова реформа неможлива без залучення всіх стейкхолдерів, - політики та експерти. URL: <https://rpr.org.ua/news/uspishna-sudova-reforma-nemozhlyva-bez-zaluchennia-suddiv-polityky-ta-eksperty/>.